

DECISIONS UNDER FIRE

HONOR AND LAW IN ACTION

ГАЙД ДЛЯ ІНСТРУКТОРІВ

УКРАЇНСЬКА ВЕРСІЯ

DECISIONSUNDERFIRE.COM

Зміст

1. Мета гайду	3
2. Опис платформи Decisions Under Fire	3
3. Інтеграція Decisions Under Fire у тренінгові формати	3
4. Роль фасилітатора/інструктора	4
5. Аналіз проведених дій (АПД) та ключові висновки	4
6. Фасилітація групового обговорення	5
7. Формати фасилітації	5
8. Рекомендації щодо фасилітації місій	8
Місія 1 - Здаватися чи захищатися	9
Місія 2 - Здаватися чи відкривати вогонь - Версія для командування	10
Місія 3 - Поранені та ті, що здаються	11
Місія 4 - Безпечне захоплення в полон (Покрокова інструкція)	12
Місія 5 - Евакуація під обстрілом	13
Місія 6 - Дрон: допомога чи ціль?	14
Місія 7 - Обман ворога та захищені емблеми	15
Місія 8 - Бойове патрулювання та захищені споруди	16
Місія 9 - Міни. Розмінування (Навчальна місія)	18

1. Мета гайду

Цей гайд створено, щоб допомогти тренерам, фасилітаторам, викладачам, представникам партнерських організацій тощо під час використання **Decisions Under Fire (DUF)** у навчальних та тренінгових форматах.

Головне призначення гайду - допомогти інструкторам/фасилітаторам:

- послідовно й зрозуміло представити платформу DUF;
- надати учасникам цілісне розуміння платформи;
- ефективно керувати процесом обговорення після проходження місії;
- адаптовувати DUF до різних форматів навчання та типів аудиторій.

Цей гайд не є юридичним посібником, переліком правильних відповідей чи покроковою інструкцією з проходження місії. DUF ґрунтується на формуванні досвіду та обмірковуванні, а не на перевірці чи сертифікації.

Цей документ доповнює **Гайд для користувачів**, орієнтований на безпосередніх юзерів платформи та сфокусований на навігації та базових функціях. Гайд присвячений фасилітації, методології навчання та груповій роботі з платформою.

2. Опис платформи Decisions Under Fire

Філософія платформи

«Decisions Under Fire» (DUF) занурює учасників у реалістичні бойові ситуації, де рішення доводиться ухвалювати в надскладних умовах тиску та бойової непередбачуваності. Сценарії відображають неоднозначність реалістичних бойових обставин, а не ідеалізовані уніфіковані ситуації.

DUF - це не тест. Тут немає рейтингів чи оцінок «пройдено/провалено». Мета полягає не в тому, щоб оцінити результати, а в тому, щоб дослідити, як саме ухвалюються рішення та які наслідки вони спричиняють - з оперативної, правової та етичної перспектив.

Цей інструмент навмисно не передбачає формального оцінювання. Учасникам пропонується відверто реагувати на запропоновані ситуації, усвідомлюючи, що хиби, вагання або недосконалі рішення є частиною навчального процесу.

Навчання через досвід

DUF спирається на просту, але обґрунтовану логіку навчання на основі досвіду:

Досвід → Аналіз → Застосування

- **Досвід:** Учасники опиняються у певній змодельованій ситуації і ухвалюють рішення в динаміці розвитку подій.
- **Аналіз:** Після завершення ситуації Аналіз проведених дій (АПД) та ключові висновки надають учасникам необхідний контекст для рефлексії.
- **Застосування:** Обговорення під керівництвом фасилітатора допомагає учасникам співставити отриманий досвід із реальними бойовими, оперативними або етичними ситуаціями.

Ця послідовність вибудована свідомо: роз'яснення та правові аспекти подаються після отримання досвіду, а не до нього. Це дозволяє учасникам взаємодіяти з реалістичними складними ситуаціями, а не абстрактними правилами.

3. Інтеграція Decisions Under Fire у тренінгові формати

Можливі контексти застосування

Decisions Under Fire можна використовувати в різних фасилітаційних та освітніх форматах, зокрема:

- Тренінгах і семінарах;
- інформаційно-просвітницьких сесіях;
- брифінгах і фахових обговореннях;

- заходах із залучення за участю різних аудиторій.

DUF може бути адаптований як до цивільних, так і до військових контекстів, залежно від мандатів організацій та цілей фасилітації.

Індивідуальні на групові формати застосування

DUF може використовуватися:

- індивідуально - коли учасники проходять місії самостійно;
- у невеликих групах - обмінюючись думками щодо рішень та реакцій;
- у форматі загального обговорення - із використанням спільного екрану;
- у змішаних форматах - що поєднують індивідуальне проходження та колективне обговорення.

Інструкторам/фасилітаторам рекомендується обирати той формат, що якнайкраще відповідає їхнім цілям, часовим можливостям та складу аудиторії.

4. Роль фасилітатора/інструктора

Підготовка до сесії

Перш ніж розпочати роботу з DUF, фасилітаторам рекомендується:

- пояснити мету цього інструменту та наголосити на відсутності будь-яких форм оцінювання;
- підкреслити, що «правильних» чи «неправильних» відповідей не існує;
- встановити основні правила для ведення дискусії, зокрема щодо взаємної поваги;
- нагадати учасникам, що невизначеність і тиск є невід'ємною частиною проходження сценаріїв.

Створення безпечної та відкритої атмосфери є запорукою ефективної взаємодії.

Керування проходженням місії

Під час проходження місії фасилітаторам рекомендується утримуватися від будь-якого втручання. Сценарії розроблені таким чином, щоб учасники могли повністю зрозуміти їх без додаткових пояснень.

На цьому етапі роль фасилітатора полягає переважно у спостереженні:

- фіксації патернів ухвалення рішень;
- відстеженні емоційних реакцій;
- виявлення моментів напруги чи розбіжностей для подальшого обговорення.

Дії після завершення місії

Після завершення кожного етапу місії Аналіз проведених дій (АПД) слугує відправною точкою для подальшої роботи. Фасилітаторам варто надати учасникам час ознайомитися з результатами АПД перед початком обговорення.

Перехід від індивідуального досвіду до колективного обговорення є критичним елементом фасилітації. Фасилітаторам доцільно заохочувати учасників спочатку поділитися особистими спостереженнями, думками та висновками, а вже після цього переходити до ширшої групової дискусії.

5. Аналіз проведених дій (АПД) та ключові висновки

Мета АПД

Аналіз проведених дій (АПД) допомагає учасникам усвідомити наслідки рішень, ухвалених у ході сценарію. Він не дає оцінки намірам і не висуває звинувачень. АПД:

- співставляє ухвалені рішення з результатами місії;

- висвітлює наслідки з точки зору норм міжнародного гуманітарного права;
- наголошує на важливості професіоналізму, стриманості та захисту цивільного населення;;
- підкреслює значення дотримання дисципліни для легітимності та успіху місії.

Робота з ключовими висновками

Ключові висновки покликані допомогти учасникам поглянути на результати сценарію ширше. Вони слугують приводом для обговорення, а не остаточним підсумком.

Фасилітаторам рекомендується:

- запропонувати учасникам переформулювати ці висновки своїми словами;
- пов'язати їх із власним особистим або професійним досвідом;
- дослідити, як контекст та невизначеність впливають на процес ухвалення рішень.

6. Фасилітація групового обговорення

Підходи до ведення обговорення

Обговорення зосереджується на таких питаннях:

- як і чому були ухвалені рішення;
- яких даних бракувало або які були неоднозначними;
- як альтернативні рішення могли вплинути на результати місії.

Відкриті запитання допомагають спрямувати дискусію на конкретний сценарій, а не на абстрактні обговорення.

Робота з запереченнями та різкими реакціями

Розбіжності у думках є природними і часто корисними. Фасилітаторам варто:

- визнавати існування різних точок зору;
- утримувати дискусію в межах заданого сценарію;
- уникати моралізування та повчань;
- забезпечити можливість висловитися всім учасникам.

7. Формати фасилітації

Вступ

У цьому розділі розглядаються різні способи використання платформи **Decisions Under Fire** в залежності від мети, аудиторії та контексту застосування.

Хоча технічно інструмент DUF можна використовувати індивідуально, його цінність полягає також у **керованому та фасилітованому застосуванні**, де сценарії слугують поштовхом для рефлексії, обговорення та обміну досвідом. Наведені нижче формати розроблені саме для того, щоб допомогти фасилітаторам адаптувати застосування DUF до різних умов та контекстів.

Платформа DUF була **розроблена та призначена насамперед для військової аудиторії**, з урахуванням реалій бойових дій, особливостей оперативного ухвалення рішень та професійних обов'язків в умовах збройного конфлікту. Запропоновані в цьому розділі формати сесій побудовані таким чином, щоб сприяти колективному обговоренню, обміну думками між учасниками та аналізу конкретних ситуацій, а не індивідуальному оцінюванню.

У підрозділах нижче подано найпоширеніші формати проведення сесій з використанням Decisions Under Fire. Вони слугують практичними орієнтирами, а не жорсткими шаблонами, та можуть бути адаптовані під різні аудиторії, тривалість сесій та цілі фасилітації.

Короткий фасилітований формат (30-45 хвилин)

Цей формат розроблено як окрему сесію із залученням фасилітатора для випадків, коли час обмежений, але важливо ознайомити учасників із підходом DUF без проведення повноцінного тренінгу.

Такий формат є особливо доречним, коли мета полягає в тому, щоб:

- ознайомити з платформою DUF та її методологією;
- надати учасникам можливість випробувати один із сценаріїв;
- забезпечити колективний аналіз та обговорення в умовах обмеженого часу;
- надати учасникам можливість самостійно пройти інші місії пізніше.

Структура сесії:

- **Вступ (5-10 хвилин):** Фасилітатор знайомить учасників із DUF, пояснює мету сесії та окреслює очікування, підкреслюючи, що увага зосереджується на рефлексії, а не на оцінюванні.
- **Проходження місій (приблизно 10-15 хвилин):** Одна або декілька місій опрацьовуються індивідуально або колективно, залежно від формату та умов сесії.
- **Фасилітоване обговорення (10-15 хвилин):** Спираючись на Аналіз проведених дій (АПД) та Ключові висновки, надані після проходження місій, фасилітатор спрямовує обговорення на аналізі ухвалених рішень та можливих альтернативних підходах.

Цей формат покликаний не замінити повноцінний тренінг, а забезпечити учасникам ґрунтовне перше знайомство з DUF.

Примітка: залежно від умов проведення сесії, тривалість цього формату може бути продовжена до однієї години. Це доцільно, наприклад, коли сесія передбачає коротку презентацію організації, її мандату, контексту створення DUF тощо. Такі доповнення мають залишатися пропорційними та слугувати контекстуалізації сесії, не відвертаючи уваги від сценарного досвіду та фасилітованої дискусії.

Стандартний фасилітований тренінг (1,5-2 години)

Цей формат є **базовим варіантом застосування** платформи в умовах організованого навчання. Він розроблений таким чином, щоб учасники мали достатньо часу для проходження одного або кількох сценаріїв та для фасилітованого обговорення процесів ухвалення рішень.

Формат підходить для:

- тренінгових сесій;
- внутрішнього навчання персоналу;
- семінарів для військовослужбовців або представників служб безпеки;
- заходів із підвищення кваліфікації або просвітницьких сесій.

Структура сесії:

- **Вступ (10-15 хвилин):** Фасилітатор роз'яснює цілі сесії, окреслює підхід до фасилітації та встановлює основні правила для ведення обговорення.
- **Проходження місій (30-45 хвилин):** Учасники проходять кілька місій. Кожна окрема місія триває декілька хвилин, а решта часу присвячується аналізу, спостереженню та коротким обговоренням.
- **Фасилітоване обговорення (30-45 хвилин):** Спираючись на Аналіз проведених дій (АПД) та Ключові висновки, надані після проходження місій, фасилітатор спрямовує обговорення на аналізі ухвалених рішень та можливих альтернативних підходах.
- **Рефлексія та обмін досвідом (15-20 хвилин):** Учасники розмірковують над тим, як висновки сценаріїв співвідносяться з їхнім власним професійним досвідом, службовими обов'язками або оперативним середовищем.

Цей формат дає фасилітаторам змогу вийти за межі перших реакцій і сприяти глибшому аналізу, при цьому зосереджуючись на професійній оцінці, груповому навчанні та розумінні контексту, а не на індивідуальних результатах.

Повноформатна інтерактивна сесія

Цей формат призначений **для великих тренінгових груп** (конференції, сайд-іvents, форуми, відкриті сесії для громадськості тощо), де **Decisions Under Fire** використовується як груповий інтерактивний досвід, а не як індивідуальна сесія.

В такому форматі DUF слугує моментом **спільного ухвалення рішень**, дозволяючи учасникам одночасно взаємодіяти зі сценаріями місій і колективно аналізувати отримані результати.

Формат підходить для:

- конференцій та дипломатичних заходів;
- нарад та брифінгів на високому рівні;
- галузевих сайд-іventів та форумів;
- тематичних інтерактивних просторів.

Структура сесії:

- **Вступ (5 хвилин):** Фасилітатор знайомить учасників зі сценарієм, пояснює механіку колективного ухвалення рішень і встановлює рамки та правила обговорення.
- **Проходження сценарію (10-15 хвилин):** На спільному екрані демонструється одна-дві місії. У ключові моменти ухвалення рішень учасникам пропонується спільно визначити варіант дій (наприклад, шляхом підняття рук або використання інших простих методів голосування).
- **Спільний аналіз дій та обговорення (10-15 хвилин):** Після завершення місій проводиться Аналіз проведених дій (АПД). Фасилітатор модерує обговорення, допомагає виявити типові патерни ухвалення рішень, розглянути можливі компроміси та сформулювати підсумки сесії.

Залежно від формату заходу, чисельності групи та відведеного часу, цю структуру можна розширити, доповнивши її додатковими місіями або поглибленим обговоренням.

Мета цього формату полягає не в досягненні компромісу чи оцінюванні знань учасників, а в тому, щоб:

- стимулювати колективне розмірковування;
- підкреслити різноманітність поглядів у групі;
- сформулювати спільне підґрунтя для обговорення в умовах обмеженого часу.

Розширений тренінговий формат (півдня / цілий день)

Цей формат призначений **для тривалих навчальних сесій**, у яких **Decisions Under Fire** інтегрується в ширшу навчальну програму або комбінується з іншими навчальними модулями.

Такий формат є доречним, коли необхідно:

- детально опрацювати більшу кількість оперативних місій;
- надати учасникам можливість повторно проаналізувати сценарії та порівняти різні варіанти рішень;
- поєднати роботу DUF з іншими навчальними модулями або тренінговими блоками.

Типові варіанти організації навчальної сесії можуть включати:

- послідовне або паралельне виконання декількох місій;
- повторне проходження однієї місії для порівняння різних рішень і їхніх наслідків;
- робота в невеликих групах, із фокусом на окремих аспектах процесу ухвалення рішень;
- підсумкові сесії для узагальнення висновків, отриманих у різних групах.

У розширених форматах фасилітатори можуть використовувати DUF з метою:

- структурувати загальну динаміку тренінгу;
- повторно опрацювати ключові теми на різних етапах сесії;

- сприяти поступовому поглибленню навчання, переходячи від перших інтуїтивних реакцій до виваженішого аналізу.

Такий формат забезпечує активніше **залучення учасників** та глибше опрацювання матеріалу, водночас зберігаючи ключовий принцип DUF: навчання через досвід, фасилітовану дискусію та врахування контексту, а не через директивні вказівки.

8. Рекомендації щодо фасилітації місій

Вступ для фасилітаторів

Інструкції для фасилітаторів, наведені в цьому розділі для окремих місій, подані свідомо лаконічно. Вони слугують практичними орієнтирами для роботи до, під час і після тренінгової сесії, а не детальними описами кожного сценарію чи заміною повноцінного ознайомлення з місіями.

Фасилітаторам рекомендується самостійно пройти кожну місію та дослідити можливі варіанти ухвалення рішень. Аналіз проведених дій (АПД) і ключові підсумки залежать від зробленого вибору, а різні шляхи проходження можуть виявити відмінності в оперативній, правовій та етичній динаміці.

Ці матеріали охоплюють:

- ключову логіку кожної місії;
- основні дилеми та моменти ухвалення рішень;
- ключові тези, що впливають із звітів Аналізу проведених дій (АПД) та ключових висновків.

Вони покликані допомогти фасилітаторам передбачити можливі теми для обговорення та вибудувати структуру дискусії, водночас залишаючи простір для адаптації до конкретного контексту, різних поглядів і досвіду учасників.

У межах усіх місій фасилітаторам рекомендується подавати місії платформи «Decisions Under Fire» як приклади типових оперативних дилем, а не як перевірку правових знань. Вступна частина має бути стислою й не містити натяків на очікувані рішення, щоб учасники могли самостійно пройти сценарії без підказок під час виконання. Аналіз проведених дій (АПД) та ключові висновки слугують підґрунтям для обговорення питань захисту, поміркованості та професійного ухвалення рішень в умовах тиску.

Місія 1 - Здаватися чи захищатися

Оперативний контекст

Міське середовище, околиці зони бойових дій. Погана видимість, можлива присутність цивільного населення, ситуація вкрай нестабільна.

Базова сценарна логіка

Патруль натрапляє на групу ворожих бійців, які, очевидно, здаються. Раптово ситуація перетворюється на засідку, один із членів патруля гине від вогню з прихованої позиції. Учасник повинен негайно зреагувати в умовах стресу, обмеженої інформації та безпосередньої загрози для свого підрозділу.

Розвиток подій:

- початкову загрозу нейтралізовано;
- один з ворожих бійців намагається втекти;
- згодом на горизонті з'являються невідомі особи.

Особливості місії

Місія змушує поставити під сумнів початкові припущення. Ситуація, що спершу здається цілком зрозумілою та передбачає очевидну здачу ворожого бійця, швидко перетворюється на пастку. Місія демонструє, як стрімко й непередбачувано можуть змінюватися оперативні обставини у бойових умовах.

Головні дилеми та моменти ухвалення рішень

- Очевидна здача в полон чи потенційне віроломство.
- Негайне застосування сили чи виважена стриманість.
- Переслідування бійця, що тікає, чи знешкодження.
- Відкриття вогню чи очікування, доки невідомі особи наблизяться.

Ключові теми, що простежуються у АПД та ключових висновках

- Захист осіб *hors de combat* та ризик втрати цього статусу через їхні дії.
- Ризик хибної ідентифікації в умовах погіршеної видимості та стресу.
- Розуміння того, що результат визначається послідовністю рішень, а не окремими діями.
- Професіоналізм, стриманість і ситуаційна обізнаність під тиском бойових дій.

Відповідні правові та безпекові міркування

- Особи, що вибули з бою (*hors de combat*), зокрема поранені та ті, що здаються в полон, не можуть бути об'єктом нападу.
- Неоднозначність ситуації не звільняє від обов'язку розрізняти комбатантів та цивільних осіб.
- Застосування сили має бути обґрунтованим і пропорційним.
- Ухвалені рішення можуть сукупно призвести до серйозних правових та оперативних наслідків, навіть якщо кожна окрема дія здається обґрунтованою.

Місія 2 - Здаватися чи відкривати вогонь - Версія для командування

Оперативний контекст

Події місії розгортаються на околицях міста, за яке нещодавно точилися бої. У місті є цивільні особи, пошкоджені об'єкти інфраструктури обмежують видимість, а ворог продовжує чинити опір, хоча і подає ознаки прагнення здатися в полон. Перебуваючи в ролі командира підрозділу, ви маєте надати чіткі накази, зберігаючи баланс між забезпеченням успіху місії, захистом цивільного населення та дотриманням норм міжнародного гуманітарного права.

Базова сценарна логіка

Під час проходження місії учасники виконують роль командира підрозділу, що проводить розвідку місцевості після важких боїв. В ході місії підрозділ потрапляє у засідку, що змушує командира ухвалити рішення про додаткову вогневу підтримку. Після усунення безпосередньої загрози, учасники мають вирішити, як слід вчинити із ворожими солдатами, які здалися в полон. Це рішення впливатиме і на результативність операції, і на ступінь дотримання норм міжнародного гуманітарного права.

Особливості місії

На відміну від інших місій, поточна вивчає процес ухвалення рішень на рівні командування. Учасники мають видавати оперативні накази, обирати відповідні види вогневої підтримки, а також визначати модель поведінки із полоненими. Виконання цих завдань наочно продемонструє, яким чином лідерські якості, дисципліна та правомірне командування впливають на успішність місії та дотримання норм міжнародного гуманітарного права.

Головні дилеми та моменти ухвалення рішень

- Агресивні накази чи стримане командування.
- Обрання відповідних засобів і методів для здійснення атак у густонаселених районах.
- Підтримання балансу між військовою необхідністю та захистом цивільних осіб і об'єктів цивільної інфраструктури.
- Правомірне та гуманне поводження із військовополоненими під час допиту.
- Підтримання ефективності місії за умови збереження належного рівня професіоналізму, дисципліни та правомірності оперативних рішень.

Ключові теми, що простежуються у АПД та ключових висновках

- Командири несуть відповідальність не лише за успішність місій, а й за їхню правомірність.
- Чіткі та дисципліновані накази забезпечують дотримання принципу розрізнення та дотримання норм міжнародного гуманітарного права.
- Принципи розрізнення, пропорційності та вжиття запобіжних заходів залишаються важливими під час використання вогневої підтримки атаки.
- Гуманне поводження з військовополоненими демонструє професіоналізм військових та зміцнює довіру до оперативних рішень.
- Етичне поводження робить вагомий внесок у успішність місії, дисциплінованість підлеглих та довіру до командування.

Відповідні правові та безпекові міркування

- Командири відповідають за видання правомірних наказів та забезпечення виконання місій із дотриманням норм міжнародного гуманітарного права.
- Командири мають ретельно обмірковувати вибір зброї та методів атаки, аби мінімізувати ризики для цивільних осіб з метою досягнення військової цілі.

- З особами, які здалися, треба поводитись гуманно та не вчиняти проти них залякувань, примусу чи насильства.
- Гуманне поводження з військовополоненими та захист цивільних осіб впливають як на оперативну ефективність військових місій, так і на їхню правомірність.
- Успіх військової місії залежить від ухвалення ефективних оперативних рішень відповідно до норм міжнародного гуманітарного права.

Місія 3 - Поранені та ті, що здаються

Оперативний контекст

Після бою, бойовий патруль просувається вглиб зруйнованого міста. Видимість знижена через завали, дим та наслідки мінометних ударів. На своєму шляху патруль натрапляє на вбитих ворожих солдатів, а також одного пораненого солдата, який відкинув свою зброю та чітко демонструє бажання здатися. З тактичної точки зору, ситуація залишається невизначеною, що змушує учасників зберігати баланс між оперативною ефективністю військової місії та виконанням обов'язків відповідно до норм міжнародного гуманітарного права.

Базова сценарна логіка

Сценарій місії зосереджений на тому, як комбатанти мають діяти, коли в розпал військової операції натрапляють на пораненого ворожого солдата, який прагне здатися. Учасники повинні вміти відрізнити комбатантів, які є законною військовою ціллю від тих, які вибули з бою (*hors de combat*). Водночас вони мають зберігати пильність та готовність до можливих загроз, що можуть чекати на них у навколишньому середовищі. Ухвалення правильного рішення одразу скеровує учасника до покрокової інструкції "Безпечне захоплення в полон" перед продовженням сценарію місії.

Особливості місії

Під час проходження цієї місії учасники ознайомлюються з терміном *hors de combat* (особа, яка вибула із бою) та завчають, що ворожі комбатанти, які висловлюють бажання здатися, більше не є законними військовими цілями. Місія також доводить, що гуманне поводження із військовополоненими та забезпечення їхнього захисту - це радше взаємодоповнюючі, а не взаємовиключні обов'язки.

Головні дилеми та моменти ухвалення рішень

- Визначити, чи дійсно поранений ворожий солдат прагне здатися, а відтак - потребує захисту.
- Атакувати ворожого солдата чи взяти в полон.
- Збереження балансу між тактичною безпекою та обов'язком захищати поранених комбатантів і тих, які здаються в полон.
- Збереження пильності щодо ситуації у навколишньому середовищі та водночас - оцінка потенційних загроз поблизу й підготовка до переміщення у безпечне місце.

Ключові теми, що простежуються у АД та ключових висновках

- Осіб, які вибули з бою (*hors de combat*), включно з пораненими, захопленими або тими, що здаються, не можна атакувати.
- Гуманне поводження - основний обов'язок навіть у ворожому середовищі.
- Розрізнення, вжиття запобіжних заходів та гуманність - фундаментальні принципи, які визначають рішення на полі бою.
- Тактична обережність, ретельна оцінка ризиків та збереження самовладання мають позитивний вплив як на успіх місії, так і на її відповідність правовим нормам.
- Збереження професійної поведінки навіть під надзвичайним тиском посилює оперативну ефективність та довіру до збройних сил.

Відповідні правові та безпекові міркування

- Поранені, захоплені комбатанти, а також ті, що здаються в полон, набувають статусу hors de combat (особи, які вибули з бою), і користуються захистом від атак.
- Положення Женевських конвенцій вимагають гуманного поводження із вищезазначеними особами та забороняють використання насильства проти осіб, які не можуть захистити себе.
- Комбатанти повинні продовжувати керуватися принципами розрізнення, вжиття запобіжних заходів, пропорційності та гуманності протягом всієї операції.
- Зобов'язання захищати осіб, які вибули з бою (hors de combat) потрібно виконувати за одночасного збереження пильності та використання відповідних силових методів захисту.

Місія 4 - Безпечне захоплення в полон (Покрокова інструкція)

Оперативний контекст

Після ухвалення правильного рішення у Місії 3 (наблизитися до пораненого солдата), учасники направляються до інтерактивної покрокової інструкції із безпечного захоплення в полон ворожого солдата, який вибув із бою (hors de combat). Незважаючи на те, що комбатант, який вирішив здатися в полон, більше не становить безпосередньої загрози, навколишнє середовище все ще сповнене невизначеності, що потребує збереження пильності, ситуаційної обізнаності і тактичної дисциплінованості.

Базова сценарна логіка

Ця місія містить покрокову інструкцію щодо безпечного та правомірного захоплення комбатанта в полон, з одночасним дотриманням операційної безпеки. Учасники дізнаються, як убезпечити зону взаємодії; встановити вербальний контакт із комбатантом; впевнитись у щирості його наміру здатися в полон; оцінити потенційні загрози; за необхідності надати першу медичну допомогу; підготуватися до продовження операції. На кожному з етапів навчальної місії містяться нагадування про те, що гуманне поводження та захист від силових методів - взаємодоповнюючі обов'язки.

Особливості місії

Ця покрокова інструкція, на відміну від інших місій, пояснює практичні процедури поводження на полі бою, а не тестує альтернативні варіанти подій. Вона перетворює правові зобов'язання щодо осіб, які вибули з бою (hors de combat), на конкретні дії, що сприяють безпеці військового підрозділу та забезпечують дотримання норм міжнародного гуманітарного права.

Головні дилеми та моменти ухвалення рішень

- Зачистка території до того, як наблизитися до комбатанта, який здається в полон.
- Підтвердження щирості наміру ворожого солдата здатися в полон та роззброєння.
- Підтримання ситуаційної обізнаності на належному рівні за одночасної перевірки території на наявність прихованих загроз.
- Надання необхідної медичної допомоги за одночасного забезпечення силового захисту.
- Продовження операції лише після проведення належної оцінки ситуації та переконання в безпечності подальших дій.

Ключові теми, що простежуються у АПД та ключових висновках

- Тактична обережність та ситуаційна обізнаність залишаються важливими протягом усього процесу взяття комбатанта в полон.
- Якщо ворожий комбатант був поранений або чітко демонструє свій намір здатися, з ним потрібно поводитися гуманно.

- Процедура безпечного захоплення в полон потребує командної роботи, взаємодії та дисциплінованості у дотриманні процедур.
- Професійна поведінка під час процедури захоплення робить значний внесок в успішність всієї місії та збереження довіри до оперативного командування.

Відповідні правові та безпекові міркування

- Поводження з особами, які здалися в полон, має бути гуманним; їх також потрібно захищати від насильства.
- Комбатанти мають вжити усіх необхідних запобіжних заходів, аби захистити не лише себе, а й осіб, які вибули з бою (hors de combat).
- Як тільки солдата ворожої сторони, який здався, переміщено до безпечного місця (із дотриманням усіх заходів безпеки), йому потрібно надати необхідну медичну допомогу.
- Обов'язок захищати осіб, які вибули з бою (hors de combat) потрібно виконувати, не забуваючи про необхідність збереження пильності, ситуаційної обізнаності та забезпечення силового захисту.
- Правомірність процедури захоплення комбатантів у полон сприяє професіоналізму, дисциплінованості та забезпечує узгодженість дій із нормами міжнародного гуманітарного права.

Місія 5 - Евакуація під обстрілом

Оперативний контекст

Події розгортаються після успішного захоплення в полон двох поранених ворожих комбатантів. Місія розпочинається з того, що військовий патруль евакує поранених бійців на HMMWV («Хамві») до безпечної зони. Під час евакуації патруль потрапляє під ворожий вогонь, внаслідок чого один із їхніх побратимів отримує поранення. В умовах обмеженого простору в транспортному засобі та постійного ворожого вогню, учасники мають швидко вирішити, як евакуювати поранених і водночас не зірвати бойову місію, не витрачаючи ресурси та не порушуючи свої зобов'язання за міжнародним гуманітарним правом.

Базова сценарна логіка

Під час проходження місії учасники опиняються в ситуації, коли їм потрібно евакуювати поранених в умовах тактичного тиску, обмеженості ресурсів та необхідності дотримуватись гуманітарних обов'язків. Учасники мають вирішити, яким чином визначити пріоритетність евакуації пораненого побратима і ворожих солдатів, водночас надаючи необхідну підтримку та захист тим бійцям, яких не можна евакуювати одразу.

Особливості місії

Ця місія демонструє, що обов'язки щодо поранених ворожих комбатантів потрібно виконувати також після взяття в полон, і навіть під активним ворожим вогнем. Вона має на меті визначити, як зберегти баланс між виконанням гуманітарних обов'язків, забезпеченням силового захисту та реальними умовами на полі бою, коли ресурси обмежені.

Головні дилеми та моменти ухвалення рішень

- Визначення порядку евакуації поранених в умовах обмеженого простору транспортного засобу.
- Баланс надання допомоги пораненому побратиму та пораненим ворожим солдатам.
- Захист патрулю під час проведення евакуації поранених під ворожим вогнем.
- Визначення, як подбати про поранених солдатів, яких не можна евакуювати негайно.
- Збереження балансу між гуманітарними обов'язками та операційною необхідністю.

Ключові теми, що простежуються у АПД та ключових висновках

- Поранені та хворі солдати заслуговують на однакову допомогу, незалежно від того, на чийому боці вони воюють.

- Пріоритетність, визначену медичними показниками, слід узгоджувати із операційними реаліями та необхідністю забезпечувати захист підрозділу.
- Надання необхідних припасів та прикриття може допомогти захистити поранених бійців, якщо немає можливості евакуювати їх одразу.
- Вміння зберегти вірність гуманітарним обов'язкам в умовах тактичних обмежень - важлива якість сильного лідера.
- Професійний та дисциплінований процес ухвалення рішень сприяє не лише успішності місії, а й підтриманню довіри до операційного командування.

Відповідні правові та безпекові міркування

- Про поранених та хворих осіб потрібно дбати однаково, без будь-якої дискримінації.
- Обов'язок гуманно ставитися як до поранених побратимів, так і до солдатів ворожої сторони, які вибули з бою (hors de combat).
- Якщо немає можливості провести евакуацію одразу, потрібно вжити усіх необхідних заходів для забезпечення захисту поранених осіб.
- Рішення мають бути узгоджені з гуманітарними обов'язками, необхідністю захисту патрулю та оперативною реальністю.
- Здатність провести ефективну евакуацію поранених відображає професіоналізм, надійність керівництва та повагу до норм міжнародного гуманітарного права..

Місія 6 - Дрон: допомога чи ціль?

Оперативний контекст

Оператор дрону з певної відстані бачить пораненого ворожого бійця на полі бою. На перший погляд він здається неієздатним, однак із ближчої відстані можна побачити, що він все ще тримає зброю, проте не демонструє ворожу поведінку. Учасники мають визначити, чи залишається солдат законною військовою ціллю, або ж стає таким, який вибув із бою (hors de combat). Ухвалюючи рішення учасники мають зберегти баланс між забезпеченням силового захисту та дотриманням їхніх обов'язків, визначених нормами міжнародного гуманітарного права.

Базова сценарна логіка

У ході місії учасники опиняються у ситуації, коли ухвалити рішення потрібно з відстані, в умовах недостатнього обсягу інформації та невизначеності щодо правомірності застосування сили. Учасники мають обрати між здійсненням негайної атаки, відданням наказу про захоплення в полон на землі, або ж збиранням додаткової інформації перед тим, як діяти. Сценарій місії демонструє важливість підтвердження статусу особи перед ухваленням рішень, що можуть мати невідворотні правові й оперативні наслідки.

Особливості місії

Місія досліджує, як нові технології допомагають ухвалювати правомірні рішення в умовах бойових дій. Замість того, аби зосереджуватись винятково на використанні сили, вона демонструє, як дрони можуть підвищити ступінь ситуаційної обізнаності, полегшити процес здачі в полон та зменшити ризики як для власних збройних сил, так і для поранених ворожих комбатантів.

Головні дилеми та моменти ухвалення рішень

- Визначення того, чи продовжує поранений ворожий комбатант становити загрозу.
- Діяти негайно чи зібрати додаткову інформацію?
- Підтримання балансу між силовим захистом і дотриманням гуманітарних обов'язків.
- Визначити, чи можуть дистанційні технології зменшити оперативні ризики.

- Збереження контролю над ситуацією, водночас мінімізуючи непотрібні ризики.

Ключові теми, що простежуються у АПД та ключових висновках

- Розрізнення між діючими комбатантами та тими, які вибули з бою (hors de combat) залишається необхідною навичкою.
- Якщо є сумніви щодо статусу ворожого комбатанта, перед застосуванням сили необхідно провести додаткову оцінку ситуації.
- Нові технології можуть допомогти ухвалювати обґрунтованіші оперативні рішення, якщо використовувати їх для підвищення ситуаційної обізнаності.
- Нові технології можуть полегшити процедуру здачі в полон, зменшити ризики та збільшити правомірність процесу ухвалення рішень на полі бою.
- Професійна оцінка ситуації потребує збереження балансу між міркуваннями військової необхідності, обережності та гуманності.

Відповідні правові та безпекові міркування

- Осіб, які вибули з бою (hors de combat) не можна атакувати.
- Якщо статус особи невизначений, необхідно вжити всіх можливих запобіжних заходів перед ухваленням рішення щодо застосування сили.
- Використання всіх можливих засобів для полегшення процесу здачі в полон може сприяти як оперативній безпеці, так і дотриманню правових норм.
- Технологічні засоби можуть відігравати допоміжну роль в ухваленні обґрунтованіших оперативних рішень, але вони не замінюють оцінку ситуації людиною.
- Проведення ретельного вивчення ситуації перед тим, як завдати удару, сприяє як оперативній ефективності, так і відповідності правовим нормам.

Місія 7 - Обман ворога та захищені емблеми

Оперативний контекст

У ході бойового патрулювання щойно завойованого міста учасники помічають озброєного ворожого комбатанта всередині будівлі, на якій є позначка Червоного Хреста. За даними розвідки, ворожі війська неодноразово використовували захищені емблеми не за призначенням, але ситуація залишається невизначеною. Після бойового зіткнення патруль потрапляє під ворожий вогонь, і учасники мають терміново вирішити, як вберегти себе та водночас мінімізувати ризики для цивільних об'єктів.

Базова сценарна логіка

Місія визначає, як учасникам слід діяти в умовах невизначеності щодо правомірності використання захищених позначок та цивільних об'єктів. Учасники мають прояснити ситуацію перед тим, як атакувати ворожого комбатанта, а потім з'ясувати, чи є міркування військової необхідності достатньою підставою для використання школи в якості укриття від ворожого вогню. Сценарій місії демонструє, що ухвалення правомірних рішень залежить насамперед від проведення ретельної оцінки наявної ситуації, а не припущень чи попереднього досвіду.

Особливості місії

Ця місія демонструє, що неправомірне використання ворогом захищених емблем не звільняє військових від зобов'язання перевіряти ціль та берегти захищені цивільні об'єкти. Вона також підкреслює важливість підтримання балансу між короткостроковими тактичними потребами та захистом цивільної інфраструктури в довгостроковій перспективі.

Головні дилеми та моменти ухвалення рішень

- Діяти на основі припущень чи впевнитись у правомірності цілі перед атакою?
- Розрізнення ворожих комбатантів та будівлі із захищеним статусом.
- Вибір між здійсненням прицільної атаки та ураженням всієї будівлі.
- Визначити, чи є військова необхідність достатнім обґрунтуванням для використання школи в якості укриття.
- Збереження балансу між прагненням здобути тактичну перевагу та необхідністю захищати цивільні об'єкти.

Ключові теми, що простежуються у АПД та ключових висновках

- Медичні установи та інші цивільні об'єкти зберігають свій захищений статус, якщо не виникають додаткові специфічні правові умови, що можуть позбавити їх цього статусу.
- Використання ворогом захищених позначок не за призначенням не звільняє військовослужбовців від обов'язку переконатися у правомірності атаки на певний об'єкт.
- очна та ретельна оцінка цілі зменшує ризик спричинення надмірної шкоди, водночас сприяючи успішності військової місії.
- Використання шкіл військовими в якості укриття має обмежуватись ситуаціями, коли немає інших доступних альтернатив.
- Повага до захищеного статусу цивільних об'єктів сприяє легітимності військової операції та зміцненню довіри громадськості.

Відповідні правові та безпекові міркування

- Будівлі, що зазвичай використовують для цивільних цілей, повинні вважатися захищеними доти, доки не буде доведено статус законної військової цілі.
- Використання захищеної емблеми не за призначенням не позбавляє будівлю захисту автоматично.
- Перед здійсненням атаки на захищену споруду, учасники мають упевнитись у її статусі та, якщо ситуація дозволяє, надати чітке попередження.
- Використання шкіл та інших цивільних споруд військовими має піддаватися ретельному аналізу зважаючи на ризики для цивільного населення та довготермінові наслідки гуманітарного характеру.
- Повага до захищених емблем та цивільних об'єктів - невід'ємна складова правомірності операцій, військової дисципліни та оперативної легітимності.

Місія 8 - Бойове патрулювання та захищені споруди

Оперативний контекст

Під час бойового зіткнення в міському середовищі, розвідка виявляє ворожу активність поблизу лікарні де, ймовірно, ворог зберігає зброю. Учасники мають оцінити ситуацію та визначити подальші дії, перебуваючи на території захищеної медичної установи.

Базова сценарна логіка

Місія проходить у два етапи. Спершу учасники мають визначити, чи вдаватися до військових дій проти захищеної медичної установи, що може використовуватися ворогом у військових цілях, і якщо так - у який спосіб. Після того, як лікарню убезпечено, учасники стикаються з наступною дилемою, що стосується поводження з пораненими ворожими комбатантами, медичним персоналом та конфіденційною інформацією. Упродовж усієї місії учасники мають зберігати баланс між необхідністю досягнути оперативних цілей та обов'язком забезпечувати захист осіб відповідно до норм міжнародного гуманітарного права.

Особливості місії

Ця місія демонструє, що навіть за наявності підстав для здійснення атаки на захищену медичну установу, важливі правові обмеження продовжують діяти. Вона підкреслює необхідність зберігати можливість надання медичної допомоги, поваги до нейтрального статусу медичного персоналу, а також самовладання під час взаємодії із захищеними особами.

Головні дилеми та моменти ухвалення рішень

- Визначити, чи є наявна інформація достатнім обґрунтуванням для ведення військових дій проти захищеної медичної установи.
- Обрати засоби і методи, що дають змогу нейтралізувати загрозу з мінімальною шкодою для лікарні та її медичної діяльності.
- Ухвалення рішення щодо того, чи має медичний персонал продовжити лікувати поранених комбатантів, або його слід відправити на допит.
- Збереження балансу між необхідністю зібрати розвіддані та надати захист пораненим комбатантам ворожої сторони й медичним працівникам.
- Визначити, які рішення потрібно ухвалити на рівні підрозділу, а які - на вищому рівні командування.

Ключові теми, що простежуються у АПД та ключових висновках

- Лікарні зберігають свій захищений статус доти, доки не настали специфічні умови для його втрати.
- Навіть у випадках, коли ведення військових дій проти захищеної установи є правомірним, важливо дотримуватися обмеженого характеру операції, аби зберегти здатність лікарні виконувати медичні функції.
- Медичне обслуговування має продовжуватись без необґрунтованого втручання.
- Поранені комбатанти та медичний персонал зберігають свій захищений правовий статус під час військових дій.
- Складні рішення правового характеру, що стосуються осіб із захищеним статусом, мають ухвалюватися на відповідному рівні командування.

Відповідні правові та безпекові міркування

- Лікарні можуть бути атаковані лише за виняткових обставин та за наявності серйозних правових підстав.
- Навіть коли військова атака є правомірною, вона має завдати мінімальної шкоди лікарні та, наскільки можливо, зберегти її здатність продовжити виконувати медичні функції.
- До осіб, які вибули з бою (hors de combat) потрібно ставитися гуманно; їх можна допитувати лише на добровільних засадах.
- Медичному персоналу має бути дозволено продовжувати виконувати свої обов'язки, якщо тільки негайні вимоги оперативного характеру не роблять це неможливим.
- Повага до нейтрального статусу медичного персоналу та медичних установ - невід'ємна складова правомірності операцій, військової дисципліни та оперативної легітимності.

Місія 9 - Міни. Розмінування (Навчальна місія)

Оперативний контекст

Після захоплення міста військовий підрозділ проводить операцію із зачистки. Ворожі війська залишили після себе протипіхотні міни, міни-пастки та нерозірвані боєприпаси (UXO). Незабаром до міста повернуться цивільні, що змушує учасників збалансувати вимоги щодо проведення операції із обов'язком захисту цивільних від небезпеки, яку становлять залишки боєприпасів.

Базова сценарна логіка

Ця навчальна місія зосереджена на обов'язках військових, що зберігають актуальність навіть після завершення активної фази бойових дій. Спочатку учасники мають вирішити, як нейтралізувати загрозу від мін, залишених ворогом, а потім - визначити, чи є умови достатньо безпечними для повернення цивільних. Місія виявляє, що захист цивільного населення від вибухонебезпечних залишків боєприпасів є невід'ємною частиною військових операцій після завершення активної фази бойових дій.

Особливості місії

Сценарій цієї місії, на відміну від попередніх, зосереджується на обов'язках військовослужбовців, що виникають після безпосереднього зіткнення, а не на рішеннях, які вони ухвалюють на полі бою. Місія висвітлює важливість розмінування, захисту цивільного населення та вжиття необхідних запобіжних заходів для зменшення довгострокових гуманітарних наслідків збройного конфлікту.

Головні дилеми та моменти ухвалення рішень

- Визначити, як поводитися з мінами, залишеними ворогом: промаркувати та доповісти про них чи повторно використати у військових цілях.
- Збереження балансу між прагненням здобути короткострокову тактичну перевагу та потребою забезпечити довгостроковий захист цивільного населення.
- Визначити, чи є повернення цивільного населення безпечним після зачищення міста від вибухових пристроїв.
- Врахування оперативних наслідків запобіжних заходів після завершення активної фази бойових дій.

Ключові теми, що простежуються у АПД та ключових висновках

- Ворожі міни необхідно промаркувати, повідомити про них та знешкодити, відповідно до встановленої процедури, а не використовувати повторно.
- Захист цивільного населення від вибухонебезпечних предметів залишається оперативною відповідальністю військових після завершення бойового зіткнення.
- Запобіжні заходи передбачають усунення можливої загрози цивільному населенню від мін, мін-пасток та нерозірваних боєприпасів.
- Операції із зачищення міста та створення умов для безпечного повернення цивільного населення сприяють законності операції та захисту цивільних.
- Військові повинні продовжувати діяти правомірно навіть після завершення бойового зіткнення.

Відповідні правові та безпекові міркування

- Сторони конфлікту мають вжити всіх можливих запобіжних заходів, аби захистити цивільне населення від вибухонебезпечних предметів, що залишились після бойових дій.
- Міни, залишені ворогом, необхідно промаркувати, відзвітувати про них та знешкодити відповідно до встановлених процедур, а не використовувати повторно.
- Цивільні можуть повертатись лише після того, як ризики від вибухонебезпечних предметів були належним чином оцінені та усунені.
- Проведення заходів із забезпечення захисту після завершення активної фази бойових дій підтверджують професіоналізм військових, законний характер операції та наявність безпечних умов для повернення цивільного населення.